

Thisted-Fjerritslev - en god forbrødring

Chr. P. Fogtmann

Slagterierne i Thisted og Fjerritslev måtte i halvfjerdserne sande det gamle ord, der siger. Får du ikke den, du elsker, må du elske den, du får! Det blev til et holdbart "ægteskab" med den fordel, at hestene ikke behøvede at bides over tomme krybber. I 1989 sluttede regnskabet med landets højeste udbytte til andelshaverne.

Få eller ingen ville midt i halvfjerdserne have troet, at andels-svineslagterierne i Thisted og Fjerritslev skulle gå i nærmere samarbejde end sine fusionere. Det blev imidlertid resultatet i årene 1976 og 1978, og i denne beretning, der bygger på oplysninger fra daværende slagteridirektør i Fjerritslev, J. Callisen, direktør Hakon Hansen, som var direktør i Thisted og blev direktør for Thisted-Fjerritslev, samt Arne Overgaard, der var formand for Thisted 1970-78, for Thisted-Fjerritslev 1978-80, og Kaj Imer, Klim, der var formand i Fjerritslev 1976-78, skal noteres træk fra udviklingen, mens hovedpersonerne stadig kan fortælle.



Slagteriet i Thisted



Slagteriet i Fjerritslev.

Fra midt i tresserne til midt i halvfjerdserne var fusionering af slagterier og nedlæggelse af de mindre slagterier nået så vidt, at kun de nordvestlige dele af landet stod uberørt, skrev direktør J. Callisen i en beretning i

1977. De fleste ventede en sammenslutning mellem slagterierne i Thisted, Nykøbing og Hurup, mens der på flere generalforsamlinger i slagteriet i Fjerritslev blev gjort forgæves forsøg på at få en tilknytning til Wenbo i Vendsyssel. Der manglede altid enkelte stemmer. Derefter havde slagteriet i Nørresundby ved formanden, Eli Jacobsen, haft følere ude efter en sammenslutning og bl.a. lovet at bevare Fjerritslev som slagtested. I sommeren 1975 blev Løgstør og Nibe Slagterier imidlertid sluttet sammen med Nørresundby - og Løgstør blev nedlagt. Det medførte, at ret mange leverandører i Himmerland sluttede sig til Fjerritslev, hvorved Fjerritslev bedre kunne udnytte sit produktionsapparat. Men det blev ikke taget venligt op i Nørresundby, og på generalforsamlingen i december 1975 langede næstformanden, Esp Sørensen, stærkt ud efter Fjerritslev. I foråret 1976 var stemningen mellem de to slagterier således ikke den bedste.

Bag alle fusionsønsker lå nødvendigheden af at rationalisere og skaffe de nyeste tekniske hjælpemidler, og i foråret 1976 var det aktuelt problem for Fjerritslev, at der var fremkommet en bacon-sprøjtemaskine, som kunne salte baconsiderne hurtigt og effektivt. I januar 1976 fik alle slagterier, der havde en sådan maskine, tilladelse til at indsprøjte betydeligt mere saltlag end tilladt for slagterier med manuel saltning, og Fjerritslev veg tilbage fra at investere den million, en maskine kostede.



Kortet viser, at de danske slagterier nu omfatter otte sammenslutninger. Jutland gik op i Vestjyske pr. 1. oktober 1990.

Der lå indgående overvejelser og forskning bag fusionerne, som landet over tog fart fra tresserne, siger gårdejer Arne Overgaard, Østerild, - medlem af bestyrelsen for Thisted Andels-Svineslagteri 1960-78 og formand 1970-78, - derefter formand for Thisted-

Fjerritslev 1978-80. Mange rapporter fra De samvirkende danske Andels-Svineslagterier - der nu kendes som Danske Slagterier - fremhævede nødvendigheden af at samles i større enheder, og alle planlæggere gik ud fra, at de tre Vildsund-slagterier - i Thisted, Nykøbing og Hurup - måtte gå sammen. Slagteriernes daværende formand, Dons Christensen, var bekymret på vore vegne, fordi han frygtede, at vi kunne blive efterladt - at ingen ville "samle os op".

Antallet af svineslagterier					
Selskaber	Udvalgte år: 1962 1970 1976 1980 1989				
Andelselskaber	62	50	20	8	8
Privatslagterier	15	4	3	1	1
Antal selskaber i alt	77	54	23	9	9
Anlæg					
Antal slagteanlæg, andels ¹⁾	62	56	33	28	26
Antal slagteanlæg, privat	15	4	4	2	2
Antal slagteanlæg i alt ¹⁾	77	60	37	30	28
Antal slagteanlæg i selskaber med flere anlæg		7	24	28	26

Silkeborg og Skærbæk er selskaber, Silkeborg ejes af Royal Dane-Quality og Thisted. Skærbæk ejes af Syd og Tulp det Vestjyske, med veikning fra 3. oktober 1985, er trådt ud af Skærbæk Eksportslagteri.

¹⁾Inklusiv Silkeborg og Skærbæk

Udviklingen fra 1962 til 1988 viser, at der er sket en specialisering.

I de tre slagteribestrelser var vi ikke upåvirkede af synspunkterne og søgte også en samling af Vildsund-slagterierne, men vi havde i 1970 den overbevisning, at en sammenlægning ikke tjente noget formål, medmindre et af slagterierne kunne nedlægges. Når vi så nævnte Nykøbing, fik vi en ordentlig skylle fra morsingboernes generalforsamling og fra Morsø Folkeblad. Det var ikke til at forudse, at Morsø siden skulle fusionere med Skive. Nævnte vi derefter Hurup, trak de sig tilbage. Ingen foreslog Thisted nedlagt, for de to andre slagteriers kapacitet var ikke stor nok.

Trods alt fik vi i 1976 en fusionsaftale i stand med bestyrelsen i Hurup, men den blev stemt ned på generalforsamlingen dernede. Den egentlige grund var nok, at Thisted ikke blev vurderet som en partner, der kunne bygges på i en videre fremtid, men det spillede også ind, at mange leverandører på Thyholm og helt op i Sydth havde vendt sig til slagteriet i Struer, der på den tid ekspanderede stærkt og tjente gode penge.

Kort tid efter denne generalforsamling tilbød Struer Andelssvineslagteri over for Hurup et samarbejde på den måde, at anlæget i Hurup blev bevaret som opskæringsvirksomhed med tilhørende frysehus. Tilbudet blev modtaget, og fusionen Struer-Hurup var en realitet i foråret 1976.

Ved slagteriernes ordinære delegeretmøde i 1976 klagede jeg overfor direktør Hakon Hansen fra Thisted Andels-Svineslagteri over de små slagteriers vanskelige forhold for saltning af bacon, fortsætter direktør J. Callisen. Da han tilbød et formaliseret samarbejde, som slagterierne i Holbæk og Slagelse havde givet model til, var bolden givet op til seriøse drøftelser. Allerede 31. marts drøftede vi to direktører med de overordnede funktionærer på de to virksomheder, hvilke produktionsmæssige og administrative fordele, et samarbejde kunne indebære, når man efter modellen fra Holbæk og Slagelse bevarede to selvstændige slagterier med fælles økonomi og samordnet produktion, og vi var enige om, at slagteriernes valgte ledelser måtte have tankerne forelagt.

Efter påsken udarbejdede vi et udkast til principgrundlag for samarbejdet, og det blev behandlet på separate møder i de to bestyrelser den 30. april. Forud var også skrevet udkast til en fælles pressemeddelelse, og allerede dagen efter, den 1. maj, kunne man i bladene læse, at oplæget til samarbejde var godkendt, og at det var overladt de to slagteriers forretningsudvalg at arbejde videre med samarbejdsaftalen.

Det hed i pressemeddelelsen, at samarbejdet ikke var at forveksle med en fusion, idet der blev bevaret to selvstændige slagterier med hver sin bestyrelse, hver sin direktør. Navnlig i Fjerritslev blev det siden også husket, at de to slagterier skulle bevare deres selvstændighed med respekt for gældende vedtægter, at svineslagtingerne skulle bevares i Fjerritslev, at den procentmæssige fordeling af beskæftigelsen på de to slagterier skulle være uforandret, og at udbyttet til de to selskabers andelshavere skulle være ens.

Slagteridirektør Hakon Hansen: - Det var en regulær aftale, og den blev aldrig svigtet, men jeg var ved dens undertegnelse betænkelig ved, at den låste den videre udvikling fast overfor en fremtid, der ikke kunne forudsiges. Der lå for helheden en noget for stærk binding i, at forholdet mellem investeringerne på de to slagterier altid skulle ligge fast - men da vi nu kom til at begynde med en stor investering i Fjerritslev, kom det ikke til at give vanskeligheder.

- For at forstå den lidt kringlede samling af slagterierne i Thisted og Fjerritslev må man tage i betragtning, at de slagterimæssige forhold trak i hver sin retning, siger Kaj Imer. Nok havde Thy og store dele af Hanherred været i samme amt, men der var en naturlig og skarp grænse ved Lund Fjord. Ingen af slagterierne havde leverandører på den anden side af fjorden.

J. Callisen: - Fredag den 16. juli 1976 holdtes et fællesmøde i Thisted, hvor samarbejdsaftalen skulle underskrives af samtlige bestyrelsesmedlemmer fra de to slagterier. Det skete, men det må indrømmes, at nogle medlemmer stadig var ret sensible. Da et bestyrelsesmedlem fra Thisted nævnte noget om de store fordele, Fjerritslev ville få, lød svaret omgående, at det ikke var hanboerne, der havde bedt om beskyttelse. Hvis Thisted mente, at samarbejdet med Fjerritslev blev en belastning, var man rede til at lade aftalen falde på gulvet og rejse hjem.

Hakon Hansen: - Lad det ligge uden for historieskrivningen, hvad jeg havde som svar på den bemærkning!

J. Callisen: - Sagen blev jævnet, og 9. august holdtes der ekstraordinære generalforsamlinger i begge selskaber. I den indbydelse, der fungerede som adgangskort til generalforsamlingerne, nævntes som hensigt "et samarbejde, der sigter mod en senere sammenlægning af de to slagterier".

I Thisted, hvor der var mødt 74 andelshavere, stemte 56 eller 77 procent for aftalen mens 17 stemte imod, og det betød vedtagelse. I Fjerritslev var der blandt godt 100 andelshavere 62 ja-stemmer og 42 nej. Det slog til, men vedtagelsen krævede godkendelse af nye vedtægter, og her søgte nej-sigeme at vælte hele aftalen ved at få vedtægtsforslaget nedstemt. Vedtægterne fik trods alt 71 ja og kun 21 nej.

Den endelige godkendelse skulle gives på en generalforsamling den 18. august, og de fleste regnede den for en formssag, men forud opstod en voldsom avispolemik med udgangspunkt i, at Arne Overgaard ifølge Thisted Dagblad havde varslet nedlæggelse af slagtingerne i Fjerritslev. Slagteriarbejderne holdt møde og fordømte deres egne repræsentanter i bestyrelsen, og der blev meget stor tilslutning til generalforsamlingen den 18. august, da debatten langt mere gjaldt selve aftalen end vedtægterne.

Alligevel sluttedes der med, at vedtægterne blev godkendt med 70 stemmer for, 33 imod, og dermed kunne samarbejdsaftalen træde i kraft.

Arne Overgaard: - Som også J. Callisen nævner det i sin beretning om forhandlingerne, var der i Thisted røster for en fusion straks. Mens Fjerritslev var indstillet på fusion med en større nabo, sigtede vi mod fusion med mindre naboer. Thisted skulle fortsat være hovedslagteri. Vi havde en dynamisk lederstab med vilje til, at slagteriet skulle bestå, men var også klar over, at vi nu havde sidste mulighed for at vokse og derved udvikle os videre. Nu gik vi ind i samarbejdsaftalen med garantier, der hindrede en ændring af produktioner og slagtinger samt sikrede forholdsvis investeringer og økonomisk ligevægt mellem de to parter.

Vi var i Thisted indstillet på hensyntagen til ønskerne i Fjerritslev, og vi fik først i begge bestyrelser samarbejdsaftalen godkendt til ikrafttræden 1. oktober 1976, derefter de nødvendige godkendelser på de to generalforsamlinger. Det var en dristig og usædvanlig form for aftale, idet hver af generalforsamlingerne var suveræn inden for aftalens rammer. Ligevægten kunne vanskeligt ændres ved f.eks. større investeringer på et af slagterierne - og det førte til ændringer allerede i 1978, da der blev ønsket investering i forædlingsfaciliteter i Fjerritslev.

Engang i vinteren 1977-78 vendte Hakon Hansen hjem fra England, hvor han havde været til bestyrelsesmøde i Ess-Food U.K., og forelagde for de hjemlige bestyrelser, at fremtiden ville være rationalisering af specialudskæringer og udbening. Her ligger pengene, sagde han. Vi må i gang med at omlægge produktionen i Fjerritslev fra slagting til løsning af de nye opgaver.

Kaj Imer: - En opfyldelse af Hakon Hansens rationaliseringsønsker betød en investering på 4-5 mill. kr. i opskæringsfaciliteter i Fjerritslev, uden tilsvarende investeringer i Thisted, og det forrykkede aftalen om, at der altid skulle investeres forholdsvis ens på de to slagterier.

Arne Overgaard: - Bestyrelsernes reaktion var i begge selskaber, at sådanne ændringer ikke lod sig gøre uden en fuldstændig integration. Direktion og overordnede funktionærer tillagde ikke de organisatoriske problemer slet så stor betydning, men vore sagførere kunne fortælle os, at de ønskede investeringer kun kunne gennemføres efter en fuldstændig fusion til andelsselskab med kompetent bestyrelse og generalforsamling. Fusionen blev vedtaget af bestyrelsen i Thisted og godkendt på den efterfølgende generalforsamling. Også bestyrelsen i Fjerritslev vedtog, men her måtte der to generalforsamlinger til, før godkendelsen var opnået. Denne totale sammenslutning trådte i kraft 1. oktober 1978.

Kaj Imer: - Der var forud problemer med at koordinere vedtægterne. Mens Thisted havde regnskabsår 1.10. til 30.9., fulgte Fjerritslev kalenderåret. Endnu vigtigere var det, at Fjerritslev kun havde ét års binding af leverandørerne, Thisted fem år. Det blev efter forhandling til fire år. Thistedes bestyrelse skulle skæres ned fra 9 til 6 medlemmer, Fjerritslevs bestyrelse fra 17 til 3. Det var for Fjerritslev en drastisk nedskæring, der gav anledning til frygt for, at der blev for lang vej mellem leverandør og slagteriledelse, og resultatet blev, at der ved siden af bestyrelsen blev oprettet et repræsentantskab uden råderet.

Slagteriselskaber	1989 (52 uger)	Fordeling %	1988 (52 uger)	Fordeling %	% ændring 1989/88
Tulip	3.662.318	23,6	3.767.257	23,8	+ 2,8
Steff-Houberg	2.516.653	16,2	2.677.534	16,9	+ 6,0
Vestyske	2.178.073	14,0	2.100.716	13,3	+ 3,7
vest JYSKE	1.843.149	11,9	1.878.987	11,9	+ 1,9
Vendbo	1.780.728	11,5	1.852.978	11,7	+ 3,9
Royal Dane-Quality	1.207.148	7,8	1.231.644	7,8	+ 2,0
Syd	1.050.051	6,8	967.006	6,1	+ 8,6
Jylland	757.096	4,9	809.208	5,1	+ 6,4
Thisted	495.507	3,2	484.181	3,1	+ 3,2
Skejbo(*)	335.617	0,2	35.657	0,2	+ 5,7
Skarbak(*)	4.939	-	6.368	-	+22,4
Totalmodtagelsen	15.533.279	100	15.811.636	100	+ 1,8

*) Ikke indført modtagelsen til egne leverandører.
(*) Modtaget fra andre slagterier: Skarbak 1989: 35.877 stk., 1988: 81.534 stk., Skarbak 1989: 86.872 stk., 1988: 120.614 stk.

Thisted-Fjerritslev – der her betegnes som Thisted – har en årlig modtagelse på i 1989-90 540.000 svin, og det er kun 3,5 procent af landets samlede slagtinger. Men andelshaverne lægger mere vægt på, at overskuddet til dem er det bedste.

På et tidligt tidspunkt kom der fra Thisted krav om, at Fjerritslev stoppede slagtingerne og overførte dem til Thisted. Det kunne man i Fjerritslev ikke acceptere uden videre, da det var beregnet, at slagtingen i Fjerritslev var 2 kr. billigere pr. gris, mens hele den økonomiske fordel ved at flytte slagtingerne totalt til Thisted kun var 4 øre pr. kg svin. Jeg måtte gå imod en flytning af slagtingerne, fordi jeg ikke ville kunne få generalforsamlingen til at godkende, og et kompromis blev, at slagtingerne ikke måtte standses i Fjerritslev før tidligst to år efter en fusion. De blev standset i oktober 1981.

Det optog også sindene i Fjerritslev, om andelshaverne ved en fusion var frit stillet m.h.t. levering af svin. Med støtte i udtalelse fra en sagfører sagde bestyrelsen nej, men ingen andelshaver udmeldte sig.

Efter fusionen bestod direktionen af Hakon Hansen, Thisted, som adm. direktør, mens J. Callisen var stedfortræder med virksomheden i Fjerritslev som særligt ansvarsområde. Iøvrigt skulle ledelsen deles ved aftale mellem de to direktører, og det forløb gnidningsløst. Direktør J Callisen afgik 1. maj 1982, og den administrative ledelse har siden ligget i Thisted.

Kaj Imer: -Jens Vestergaard, Klim, var formand i Fjerritslev, da samarbejdsaftalen blev indgået i 1976. Jeg afløste ham kort efter og var altså formand, da fusionstankerne kom frem. Det var en lykke for fusionen, at Jens Vestergaard havde stået for samarbejdsaftalen, der lå til grund. Højt respekteret nød han stor tillid blandt andelshaverne, og han gjorde det lettere for mig at få fusionen igennem i Fjerritslev.

Modstanden i Fjerritslev mod en fusion skyldtes, at slagteriet var en god og stabil arbejdskraft for en egn med få alternative beskæftigelsesmuligheder. Derfor frygtede mange en skæbne som for slagterierne i Nibe og Løgstør.

Det skal også huskes, at økonomien var i orden. I efterbetaling havde vi kunnet følge den store nabo i øst, Nørresundby, så det for mange var uforståeligt, at det skulle være nødvendigt at opgive en selvstændighed, som nogle af de nuværende andelshavere havde været med til at etablere 46 år tidligere. Vi kan sige det sådan, at en fusion ikke var nødvendig som følge af fortidssynder, men fremadrettet med tanke på de store investeringer, som ville komme i fremtiden - baconsprøjtemaskine, køletunnel, klassificeringseentre m.m.

Hakon Hansen: - Fjorten år efter samarbejdsaftalen og tolv år efter fusionen kan vi konstatere, at fællesskabet har fungeret over al forventning. Jeg mente dengang, og jeg mener stadig, at Thisted kunne være fortsat alene, men naturligvis havde det sine fordele, at der blev flere andelshavere om at klare de investeringer, vi siden fik behov for. Da vi gik sammen, havde Fjerritslev 80.000 slagtinger årligt, mens Thisted havde godt 200.000. Nu i 1989-90 bliver tallet for Thisted-Fjerritslev 540.000, og vi har de sidste 3 - 4 år kunnet øge slagtetallet med 8 - 10 procent pr. år, mens svineslagtingerne for landet som helhed har været stagnerende. Svineproduktionen er trukket mod vest i landet - til Vest- og Nordvestjylland.

Vi har klaret os og vil stadig klare os uanset de store fusioner, der er gået hen over landet i de sidste 25 år. I 1962 havde landet 62 andelsslagterier og 15 privatslagterier. I 1990 når vi - med fusionen mellem Vestjyske og Jutland pr. 1. oktober - ned på syv

andelsslagterier og ét privat. Det sidste er Royal Dane Quality i Herning, som dog er delvis andelsejet. Antallet af slagteanlæg er siden 1962 faldet fra 77 til 28.

Til vore økonomiske resultater skal også nævnes den årsag, at Thisted-Fjerritslev har gode og rolige arbejdsforhold. Det har bl.a. medført, at mange producenter uden for Thy og Hanherred slutter sig til. Vi har siden 1968 kun haft én strejkedag ud over de landsomfattende strejker.

Endelig vil jeg da gerne bemærke, at hele samkøringen blev begunstiget ved J. Callisens meget positive holdning. I de år, han repræsenterede den fælles ledelse i Fjerritslev, havde vi det allerbedste samarbejde, og heldigvis har samarbejdet også fungeret godt, efter at jeg blev alene i direktionen.

Siden 1978 har der ikke været ro i slagterisektoren. Ud over, at Jutland med slagterier i Skive, Viborg og Nykøbing nu gik op i Vestjyske Slagterier, er der sket forandringer omkring konserverfabrikken JAKA i Brabrand og salgsorganisationen Ess-Food, hvor Thisted-Fjerritslev holder fast på, at såvel forædling som salg bør foregå i fællesejede virksomheder i stedet for at blive genstand for konkurrence mellem slagterigrupper. Ingen tør eller vil i dag spå om, hvilke fusioner i slagteribranchen fremtiden kan tænkes at bringe, - men Thisted-Fjerritslev regner ikke med at blive part i nogen af dem.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred 1990, side 111-118).